

Biskop Kari Alvsvågs visitasforedrag ved visitasen til Drøbak og Frogn menighet 21.-26.10.2025

Innledning:

En totusen år gammel fortelling i en bok som stadig trykkes og leses.

En 249 år gammel gave til folket-og som stadig pakkes opp

Et 1000 år gammelt kirkested der nye spir gang etter gang har reist seg mot himmelen, også fra brannen som berørte et helt lokalsamfunn

Hva er egentlig gammelt- og hva er nytt?

Den kristne kirken har alltid levd i spennet mellom det gamle og det nye

For kirken finnes fordi den hver dag kan hente kraft og styrke fra noe som ble sagt og gjort en gang for lenge siden, men som skaper noe nytt hver gang det sies og gjøres om igjen. Og om igjen. I gamle bygg, og i nye bygg. Til og av unge og gamle mennesker. Til innfødte i syvende generasjon, og til flyktningen som søker beskyttelse her. Med ord eller toner, eller gjennom handling.

Det som er gammelt men likevel like nytt hver dag, er budskapet om at Guds kjærlighet, nåde og barmhjertighet varer til alle tider og gjelder alle mennesker.

En oktoberdag for 249 år siden fikk Drøbak et nytt sted å samles for å la det som allerede da var gamle ord, lyde på ny.

Vi er på vei inn i jubileumsåret som kommer til å prege hele kommunen frem mot neste høst. Det har vært morsomt og spennende å få et glimt av dette arbeidet, ikke minst å se engasjementet til de som driver restaureringen som er muliggjort av

Kirkebevaringsfondet og kommunen. Jeg gleder meg både til å lese boka som snart kommer, og til å komme tilbake til jubileumsgudstjenesten neste høst.

Og så gleder jeg meg om mulig enda mer over at jeg gjennom denne visitasen har fått oppleve en levende kirke som på en veldig fin måte er til stede for folk i lokalsamfunnet.

Vi er en folkekirke, og både det gamle og det nye som kirken forvalter er med på å veve en sterk samfunnsvev der det skal være «rom for alle», som er overskriften menigheten har valgt for jubileet.

Når jeg i dette foredraget skal være med å gi kirken i lokalsamfunnet et løft og en retning videre, har jeg valgt å legge det opp etter de tre strategiene menigheten selv har valgt for å nå sine mål om å være synlig og relevant, og å gi tilhørighet og rom for tro.

De tre strategiene er:

Skape møteplasser-Bygge relasjoner-Utfordre til tjeneste.

Dette er forankret i bispedømmets egen strategiplanplan, og det er et fint utgangspunkt for min oppsummering av arbeidet her, og de mulighetene jeg sammen med stab, råd, frivillige og samarbeidspartnere har sett denne uken.

Skape møteplasser

Den eldste møteplassen for kirken er **gudstjenesten**. Vi trenger den som et sted å hente kraft til å være kirke også utenfor kirkerommet. Form og uttrykk kan variere, men kilden er den samme: Hellige ord, hellige handlinger, bønn og lovsang. Her i Drøbak og Frogn har dere et variert gudstjenesteliv, med søndagsgudstjenester både på Smia og i kirkene til ulike tidspunkt og med ulikt preg. Jeg vil oppfordre dere til å jobbe videre med hvordan gudstjenestene kan bli møteplasser hvor mennesker fra ulike grupper, kulturer, lag og foreninger kan bidra på sitt vis, og bruke erfaringene etter årene med «Smia-gudstjenester» til å vurdere veien videre for disse.

Mange steder jobbes det med å revidere gudstjenesteforordningen fordi det er svært mange søndagsgudstjenester i kirkene parallelt. Det ser jeg ikke behov for her i Drøbak og Frogn. Det er lenge siden forordningen ble endret til at det skal feires én gudstjeneste hver søndag på omgang mellom kirkene. Det bidrar til at menigheten kan legge ressurser i «**hverdagskirken**». Og etter at Smia Flerbrukshus kom i 2016 har det vært mulig å samle mye aktivitet der. Det gav mulighet til å skape nye møteplasser.

Det var flott å høre barnehagestyrerne fortelle om de gode ryktene som går om familiemiddager og småbarnssang på ukedagene. De ser verdien av gode nettverk i lokalsamfunnet, og vil gjerne bidra til at flere blir med. Det er et tilbud kirken må ta imot.

I samtalen jeg hadde med menighetsrådet var vi inne på temaet statistikk og dokumentasjon på kirkens aktivitet uka gjennom. Ofte er det tallene for gudstjenestedeltakere og kirkelige handlinger som får mest oppmerksomhet i årsmeldingene, mens vi vet at mye av det som skjer hver eneste uke i mindre grad blir synliggjort. Her kan det nye digitale verktøyet Kirka vår være til hjelp som et sted å rapportere dette. Det er viktig å kunne vise de møteplassene som finnes, og hvor mange som bruker dem. Dere oppfordres til å bruke Kirka vår aktivt til synliggjøring av allerede eksisterende arbeid, og til videre strategisk arbeid.

For ungdom er **konfirmasjonstiden** tradisjonelt den viktigste kirkelige møteplassen. Tilbudet her i Frogn er gjennomarbeidet og godt, og det er flott at dere har prioritert leirarbeidet. Leir er ressurskrevende, men gir veldig stort utbytte for konfirmantene, og er en viktig arena for å rekruttere til videre ungdomsarbeid.

Også det øvrige arbeidet med **undervisning og læring** for gruppen 0-18 er godt drevet. Jeg vil oppfordre til å se på arbeidet i lys av den nye overordnede planen på feltet, og gjøre strategiske vurderinger av hvordan ressursene kan brukes for å nå ut til flest mulig.

Menighetene har nå fått stor frihet til å gjøre lokale vurderinger av hva som skaper mest aktivitet. Det er nå mulig å se alt arbeide på dette feltet samlet, også samarbeid med barnehager og skoler, og det gir rom for tydelige prioriteringer.

Drøbak og Frogn har vært en foregangsmenighet innenfor **ungdomsdiakoni**. Da bispedømmet nylig hentet samtaleopplegget «Meningen med meg» fra Svenska Kyrkan,

var Drøbak og Frogn først ute med å hive seg på for å prøve det ut. Det har fungert veldig godt, og jeg gleder meg ordentlig til å følge arbeidet videre, der dere prøver det ut på ulike målgrupper. Jeg fikk selv være med under en samling, og erfarte at dette kan bety mye for livsmestring og livstolkning, og at det gir språk for å snakke om følelser. Kirken her samarbeider med mange ulike aktører for å gjøre Frogn til en god kommune å vokse opp i. Møtet med SLT-teamet som jobber med kriminalitetsforebyggende tiltak for barn og unge gav et godt innblikk i et nettverk av mennesker og tjenester som brenner for at alle som vokser opp her skal få leve gode liv, med mennesker rundt dem som bryr seg, gode venner og en opplevelse av å høre til. Heldigvis vet vi fra undersøkelser at de aller fleste ungdommer har det sånn.

For mennesker som kommer til Frogn som flyktninger eller innvandrere kan det være tøft å finne seg til rette på et nytt sted, der både språk og kultur er ukjent. Her har kirken ofte strevd med å skape rom for alle, og det er flott at dere her har fått til en **internasjonal kvinnegruppe** i samarbeid med Frivilligsentralen og Bygdekvinnelaget. Jeg vil oppfordre til å ha tett kontakt med kommunens flyktningetjeneste for å bidra til at også andre av kirkens møteplasser kan bli mer synlig og tilgjengelig for de som kommer hit fra andre land.

Frogn har en stadig økende andel **pensjonister** i befolkningen. Disse utgjør en stor ressurs for lokalsamfunnet. Mye av frivilligheten bæres av mennesker som har fått mer tid, og vi ser både pensjonister og de som av ulike årsaker er ute av arbeidslivet kan bidra mye til å skape gode møteplasser. «Tankesmia» som samler godt med folk hver uke er et eksempel på at møteplasser skapes når brukerne selv får definere behov og skape tilbud som matcher dem. Når man får behov for tjenester fra kommunen, vil noen kunne få nytte godt av møteplassene som finnes på Helsebygget og bofellesskap. De fleste tjenestemottakere bor likevel hjemme, og det er viktig at både kirke og lokalmiljø kan tilby tjenester tilpasset denne situasjonen. Jeg fikk møte ledere og ansatte som arbeider i denne sektoren i kommunen, og vi snakket om hvordan vi kan samarbeide for at mennesker i denne fasen av livet kan få ivaretatt sine rettigheter til åndelig og eksistensiell omsorg på en god måte. Felles fagutvikling vil være nyttig, her kan kirken få tilført verdifull kunnskap fra helsefaget. Kirken kan bidra tilbake med etisk refleksjon i ansattegrupper, og det var enighet om at alt samarbeid kan forankres og forsterkes gjennom årlige møter. Jeg anbefaler skriftlige avtaler som enkelt beskriver hvordan samarbeidet skal se ut fremover.

Vi vet at **sang og musikk** er en viktig ingrediens når vi møtes, både til kirkelige handlinger og til konserter og kulturarrangementer. Korene er viktige for både sangerne og publikum, og kirkemusikerne er med på å hjelpe mennesker til å fortolke og mestre liv og følelser med sitt arbeid. Under allsangkvelden som avsluttet visitasens første del fikk mange sette ord på hva salmer kan bety gjennom livet. Salmekvelden er et godt eksempel på en ny møteplass som resonnerer med folks behov.

Bygge relasjoner

Jeg fikk en utrolig flott opplevelse på Drøbak Vaskeri denne uka. Der møtte jeg et skikkelig «A-lag» som for en liten time fikk meg til å føle meg som en kjendis! Etter modell av det populære NRK-programmet ble jeg grundig utspurt om alt mellom himmel og jord. Bokstavelig talt. De ansatte på denne viktige og flotte **tilrettelagte arbeidsplassen** som legger til rette for mestring, fellesskap og mening, stilte sterke og viktige spørsmål om sorg, høytider, kirkeklokker og rettigheter til skeive i kirken. Og mye mer!

Møter som dette er med på å bygge relasjoner, og jeg er sikker på at kirken her vil følge opp med å sørge for at tilbud som passer de ansatte og deres miljøer vil bli gjort kjent. Og at de blir tatt med inn i arbeidet med jubileet som jo har et tema som forplikter oss på å åpne for bred deltakelse.

Drøbak og Frogn har et godt forankret **samarbeid med barnehager og grunnskole**. Her er det bare å fortsette å pleie gode relasjoner, som gjerne kan suppleres med formaliserte avtaler som er til god hjelp for å bevare kontinuitet når personer skiftes ut. Jeg merket meg at barnehagene ønsket opplegg knyttet til flere høytider enn bare jul, og det bør det kunne være mulig å imøtekomme.

Kommunen har og en videregående skole innenfor grensene, og det var fint å møte elever, lærere og ledelse ved Frogn videregående. Jeg vil oppfordre kirken til å fortsette samtalen om hvordan den kan bidra til at skolen kan nå sine kompetansemål ved å stille bygg og folk til rådighet, og til å se på hvordan kirkens ungdomsdiakonale arbeid både kan gjøres kjent og være en faktor i et tettere samarbeid. En avtale om støtte fra kirken til skolen når kriser rammer, kan også vurderes. Uansett kan jeg love at kirken står klar med suppe, varme tepper og vann til russen når de kommer til treff på Fredriksten festning i Halden til våren!

Kirken er organisert på en sånn måte at **relasjonen til kommunen** er veldig viktig. Det handler slett ikke bare om økonomi, selv om kommunal finansiering utgjør den største delen av et lokalt kirkebudsjet. Det handler og om samskaping på mange ulike områder og nivåer. Kirken har som uttalt mål å bidra til å bygge gode lokalsamfunn.

Her i Frogn er det gode relasjoner og faste møtepunkter som gjør samarbeidet kommune-kirke robust og godt. I møtet med kommuneledelsen denne uken brukte vi en del tid på å snakke om hvordan kirken kan tas inn i kommunens planverk på en god måte. Jeg har sett at etter overgangen fra statskirke til folkekirke har vi ikke klart å fange opp at kirken ikke lenger er en selvskreven del av offentlige planer gjennom å være en statlig virksomhet underlagt et departement. Nå må vi gå opp dette på nytt, og her i Frogn er det nå en ypperlig mulighet til å bli en foregangskommune på dette når kommunedelens samfunnsplan skal revideres i året som kommer. Jeg ser frem til dette, og bispedømmets sekretariat kan gjerne delta.

Det er godt å se at det allerede er god samhandling i krise og beredskapsarbeidet. Det er en fordel at dette også skriftliggjøres.

Et kommunalt tilbud der kirken er aktiv medspiller er virksomheten på **Murhuset aktivitetssenter**. Et veldig verdifullt bidrag til innbyggernes helse og livsmestring. Livsynsgruppa her har gitt mye til mange over lang tid, og samarbeidet rundt verdensdagen for psykisk helse er tett og godt. Mange av kirkens øvrige tilbud kan passe brukerne på huset godt, mye handler om kommunikasjon og brukerperspektiv. Også her vil jeg oppfordre til at jubileet kan brukes som en mulighet til å forsterke relasjoner.

Utfordre til tjeneste

I strategidokumentet sitt har menigheten under dette målet nevnt spesielt en metodikk som er brukt innenfor arbeid med **frivillighet**. Den kalles «Use your talents»; og er utviklet av Det norske Misjonsselskap som menigheten her har en samarbeidsavtale med. Metodikken er inspirert av fellesskapet i den verdensvide kirke, og særlig kirken på Madagaskar, og handler om å se på muligheter og ressurser fremfor problemer og mangler.

I stedet for å starte med de «gamle oppgavene» man har, og som kanskje mangler folk, starter man med å lete frem evner, ressurser, motivasjon og talenter hos den enkelte, for så å koble det til oppdrag og behov. Det handler også om å åpne seg for livet utenfor kirkens indre liv. Kirken er ikke sendt til seg selv, men til verden. Og dette kan være en måte å virkeliggjøre det oppdraget på.

Frivillighet handler ikke først og fremst om å erstatte lønnet arbeid med ulønnet, eller om å skaffe støttespillere for stab, selv om det og kan være viktig. Det handler om å få gjennom å gi. Når vi gjør noe aktivt for andre gir det mening, det bygger relasjoner og det bidrar til god mental helse.

Kirken kan ikke lenger regne med flere lønnede stillinger finansiert av statlige og kommunale bevilgninger. En videreutvikling av givertjeneste til kirkelig arbeid, vil være nødvendig fremover. Her kan bispedømmet komme med gode eksempler fra andre menigheter til inspirasjon.

Men det er i frivilligheten det største potensialet ligger. Vi vet gjennom forskning på frivillighet at det er viktig både å slippe til frivilligheten, og å følge den opp systematisk. Vi ser at der dette prioriteres vokser frivilligheten.

Kirken er en stor aktør i Frogn innenfor frivilligheten, men siden kirken ikke er organisert som andre lag og foreninger har det for kommunen vært litt vanskelig å finne ut hvordan den skal forholde seg til denne. Nå ser kommunen at samspillet mellom ansatte og frivillige blir mer aktuelt også innenfor deres tilbud, og det er gode muligheter for at kirke og kommune kan se sammen på utviklingen av denne typen frivillighet og hvordan sidestille den med aktivitet i lag og foreninger.

Denne uken har jeg i møter med råd og stab naturlig nok vært inne på at Drøbak og Frogn er ett av stedene som er rammet av at bispedømmet har måttet fase ut ti stillingshjemler for prester som et resultat av reduserte bevilgninger fra staten over tid. Etter å ha fått en tredje prestestilling i 2012 er Drøbak- Frogn nå tilbake på to igjen, og jeg har stor forståelse for at det merkes godt. Prestene har prostiet som tjenestedistrikt, og prosten vil fortsette med å bistå med ressurser, og ellers være med på arbeidet med å legge en god plan for prestenes arbeidstid i samarbeid med kirkevergen og med prestene selv.

Det har vært godt å se hvor systematisk det arbeides med **arbeidsmiljø** i staben, og jeg har hatt stor glede av å få oppleve dyktige og engasjerte medarbeidere på alle fagfelt: Kirkegårdsbetjening som ivaretar gravplassene for hele befolkningen, administrasjonen som møter mennesker med vennlighet og respekt, og de som leverer kvalitet og møter mennesker innenfor diakoni, undervisning, musikk og gudstjenesteliv. Alt ledet godt i det daglige av kirkevergen, som samarbeider godt med sokneprest og prost i dette. Jeg har og møtt et engasjert og dyktig menighetsråd, som tar oppdraget som valgte ledere av lokalkirken på alvor.

Avslutning: «Rom for alle».

Jeg synes jubileumstemaet treffer veldig godt. Det kommuniserer åpenhet, raushet og varme. Og det ønsker jeg skal prege kirken.

Så minner det oss også om at kirken ikke alltid har klart å leve etter dette. Både kirke og storsamfunn står nå midt i store og viktige prosesser med å reparere skader som er kommet som en følge av at majoritetssamfunn- og befolkning har tatt fra mennesker deres verdi og gjort livene vanskelige gjennom å gjøre grupper usynlige, holde dem unna fellesskap og devaluere deres kultur og tradisjon og levesett.

Det vil være nyttig å bruke året som kommer til å reflektere over egen praksis: Hva gjør at noen ikke opplever at det er rom for dem, og hva kan vi gjøre med det? En helt konkret oppfordring jeg vil gi er at dere aldri planlegger noe for noen uten å ha målgruppen involvert i hele prosessen. Den engelske måten å uttrykke det på:

«Nothing about us, without us» er særlig benyttet i arbeidet med å gi mennesker med ulike funksjonsvariasjoner samme tilgjengelighet og tilhørighet som alle andre, men brukes gjerne om alt rettighetsarbeid. Ha dette med som prinsipp i alt arbeidet med å skape møteplasser, bygge relasjoner og utfordre til tjeneste.

Så har jeg og underveis nevnt noen konkrete eksempler på grupper som bør inkluderes i arbeidet med jubileet. Jeg har stor tro på at 2026 kan brukes til å la gaven fra 1776 virkelig bli en gave til hele folket. Og at den største gaven faktisk ikke er bygget i seg selv, men det som skjer mellom oss når vi samles der og alle andre steder på vårt eget sted i vår tid-som er nå.

Jeg vil få takke for en innholdsrik og inspirerende uke her i Drøbak og Frogn menighet og Frogn kommune.

Kirken her nyter stor tillit i lokalsamfunnet, og ønsker å bruke sine ressurser slik at stadig flere kan gjenkjenne Guds kjærlighet i sine liv. Det gir et godt utgangspunkt for å være kirke en tid hvor vi trenger budskap om håp- og om at det er rom for alle i Guds hus.

Kari Alsvåg
Biskop i Borg